

מסכת מועד קטן דף ה.

- משנה דף ב. - מתקנין את קלקולי המים שברה"ר וחוטטין אותן.
- גמרא דף ה. - מדייק הגמ' חטיטה, להעלות את העפר והצרורות שנפלו לתוכן מותר, אבל חפירה, לחפור בורות מים חדשים אסור.
- ר' יעקב א"ר יוחנן - לא שנו אלא שאין רבים צריכין להם, אבל רבים צריכין להם, אפילו חפירה מותר.
- ברייתא א': חוטטין בורות שיחין ומערות של יחיד, ואצ"ל של רבים ואין חופרין בורות שיחין ומערות של רבים, ואצ"ל של יחיד.
- ברייתא ב': בורות שיחין ומערות של יחיד כונסין מים לתוכן, אבל לא חוטטין אותן, ולא שפין את סדקיהן, ושל רבים, חוטטין אותן, ושפין את סדקיהם.
- ברייתא ג': בורות שיחין ומערות של יחיד כונסין מים לתוכן, וחוטטין אותן, אבל לא שפין את סדקיהן ולא חוטטין לתוכן ולא סדין אותן בסיד ושל רבים, חופרין אותן, וסדין אותן בסיד.
- קושית הגמ' - מברייתא א' שמשמע שחפירה אסור אפילו לרבים?
- תירוץ הגמ' - ברייתא מדובר בבורות שאין רבים צריכין להם, אבל כשרבים צריכין להם, חופרין לרבים וכו' יוחנן.
- קושית הגמ' - א"כ היחיד באותו ברייתא נמי בשאין יחיד צריך להם, ואפ"ה חטיטה מותרת. וזה קשה מברייתא ב' שאמר אין חוטטין אותן, ובשלמא אם בשאין יחיד צריך להם אסורה, י"ל שברייתא א' שמתיר חטיטה ביחיד מדובר ביחיד צריך לו, וברייתא ב' שאוסר חטיטת יחיד בשאין יחיד צריך להם, אבל עכשיו שברייתא א' מדובר באין יחיד צריך להם, קשיא ברייתא א' על ברייתא ב'?
- קושית הגמ' - ואלא מאי שברייתא א' ביחיד צריך להם, וה"ה נמי ברבים צריך להם, ואפ"ה חפירה לרבים אסור (וקשיא על ר' יוחנן), והתניא בברייתא ג' בבורות של רבים שחופרין אותן?
- תירוץ הגמ' - ע"כ יש לפרש ברייתא א' בענין אחר, ובזה מיושב כל הברייתות ור' יוחנן: חוטטין בורות שיחין ומערות של יחיד בשיחיד צריך להם, ואצ"ל של רבים כשרבים צריכין להם, שאפילו חפירה של בורות חדשים מותר כשרבים צריכים להם, ואין חופרין בורות שיחין ומערות של רבים, בשאין רבים צריכים להם, ואצ"ל בשל יחיד, שכאשר אין יחיד צריך להם, אפילו חטיטה בלבד נמי אסור.

מסכת מועד קטן דף ה.

- **רב אשי - מתניתין נמי דיקא דקתני עושין כל צרכי רבים, כל לאתויי חפירה.**
ואין לומר לאתויי הא דתניא יוצאין לקוץ את הדרכים, ולתקן את הרחובות ואת האסטרטאות (שווקים),
ולמוד את המקואות..... , דהא בהדיא קתני לה במשנתנו "ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת המקואות".
- **בברייתא הנ"ל איתא, "ומנין שאם לא יצאו ועשו כל אלו, שכל דמים שנשפכו שם, מעלה עליהם הכתוב כאילו הם שפכו, ת"ל "והיה עליך דמים".**

משנה דף ב. - ומצינין את הקברות.		
גמרא דף ה. - רמז לציון קברות מן התורה מנין?		
ר"ש בן פזי	"וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון"	הל"מ, ובא יחזקאל והסמיכה על הפסוק
רבי אבהו	"וטמא טמא יקרא"	טומאה קוראה לו, ואומרת לו פרוש, ומדכתיב טמא ב' פעמים נמי לפינן שצריך להודיע צערו לרבים.....
אביי	"ולפני עור לא תתן מכשול"	ואף כאן יש לעשות ציון על הטומאה כדי שלא יכשל נושאי תרומה וטהרות
רב פפא	"ואמר סלו סלו פנו דרך"	עשו ציון לפנות הדרך לאוכלי תרומה וטהרות, שעל ידי ציון יכולים ללכת בלא חשש
רב חיננא	"הרימו מכשול מדרך עמי"	נאמרה בסוף הפסוק של סלו סלו....
ר' יהושע בריה דרב אידי	"והודעת להם את הדרך ילכו בה"	עשו ציון להראות את הדרך לנושאי תרומה....
מר זוטרא	"והזרתם את בני ישראל מטומאתם"	עשה ציון להפריש אותם מטומאה
רב אשי	"ושמרתם את משמרתי"	עשו משמרת למשמרתי, עשו שמירה לאוכלי תרומה, כדי שלא תיטמא התרומה
רבינא	"וְשֵׁם דֶּרֶךְ אֲרָאנוּ בִישַׁע אֲלָקִים"	שעושים סימן באיזה דרך ילכו נושאי תרומה....
<p>ריב"ל - כל הַשָּׁם אורחותיו, שמחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה, זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה, שנא' "ושם דרך אראנו בישע אלקים", אל תקרי "וְשֵׁם" אלא "וְשָׁם" מלשון "שָׁמַיִם", שמחשב דרכיו.</p> <p>וכן עשה תלמיד של רבי ינאי, שבכל יום היה מקשה לו על שיעורו, אבל בשבת שדורשין בהלכות הרגל לא הוה מקשי ליה..... קרי רבי ינאי על תלמידו "ושם דרך אראנו בישע אלקים".</p>		

מסכת מועד קטן דף ה':

שאינו מטמא טומאה באהל	ת"ר אין מציינין....
כזית מצומצם דמחסר חסר, מוטב שישרפו עליו....	לא על כזית מן המת
וה"ה יותר מכשעורה, שאינו מטמא במגע, אלא במשא	ולא על עצם כשעורה
להראות הטעם של כזית מת ועצם כשעורה משום שאינם מטמאים באהל	ולא על דבר שאינו מטמא באהל
שמטמא טומאה באהל	אבל מציינין....
אע"פ שאינה אלא עצם אחד, מטמא טומאה באהל	על השדרה
אע"פ שאינה אלא עצם אחד, מטמא טומאה באהל	ועל הגולגולת
כגון עצמות גדולות כגון קוליות, אע"פ שאין בו רוב מנינו	על רוב בנין
רוב העצמות, אע"פ שאין בו רוב בנינו	ועל רוב מנין המת
הואיל וברור דאית בה טומאה, לא מטלטלי באותו מקום טהרות	ואין מציינין על הוודאות
מקומות הסמוכות לרה"ר הסמוך לבית הקברות....	אבל מציינין על הספקות, ואלו הן הספיקות
אילן המיסך על הארץ	סככות
אבנים פרועות (גדולות) היוצאות מן הגדר ומאהיל על הארץ	ופרעות
שדה שאבד בה קבר	ובית הפרס
שלא להפסיד את הטהרות....	ואין מעמידין ציון במקום טומאה
שלא להפסיד את ארץ ישראל.	ואין מרחיקין ציון ממקום טומאה

- **בית הפרס**, **זתנן** החורש את הקבר, הרי הוא עושה **בית הפרס**, וכמה הוא, מלא מענה מאה אמה ממקום הקבר.
- **קושית הגמ'** - ליכא למימר שזה בית הפרס של הברייתא שמציינין אותו, וא"כ מטמא באהל, דהא אמר רב יהודה אמר שמואל ההולך לשחוט את פסחו מנפח בבית הפרס והולך לו, ואם מטמא באהל, איך הולך בבית הפרס, ואלא מאי שאינו מטמא באהל, **ועוד**, רב יהודה בר אמי משמיה דעולא אמר בית הפרס שנידש טהור?
- **תירוץ הגמ'** - אה"נ, שדה שנחרש אינו מטמא באהל, אלא שיש בית הפרס אחרת כגון **שדה שאבד בה קבר**, ובזה דיבר הברייתא שמציינין את בית הפרס.
- **זתנן שלשה בית הפרס הן**, שדה שנאבד בה קבר, ושדה שנחרש בה קבר, ושדה בוכין.
- **מאי שדה בוכין?** שדה שמפטירין בה מתים (כשמביאין מתים ממקום למקום....), ומשום יאוש בעלים נגעו בה.

מסכת מועד קטן דף ה':

- **קושית הגמ'** - אמרנו שבשדה שנחרש בה קבר אינו מטמא באהל, ואין מציינין אותו, **וקשה**...
- **דהא תניא**, מצא שדה מצויינת ואין ידוע אם היא שדה שנחרש בה קבר ויכול לילך בניפוח, או היא שדה שנאבד בה קבר, ואין יכול ליכנס שמטמא באהל,
- יש בה אילנות, בידוע שנחרש בה קבר, שנחרש לצורך האילנות, ויכול להלך שאינו מטמא באהל,
- אין בה אילנות, בידוע שאבד בה קבר ולא נחרש, ומטמא באהל,
- ר' יהודה אומר לעולם לא הוי בחזקת שנחרש עד שיהא זקן או ת"ח שיהא יודע שנחרש.
- **וקשה** דקתני מצא בה שדה מצויינת, וקתני שיש בה אילנות, בידוע שנחרש בה קבר, וא"כ ראינן שמציינין אפילו בשדה שנחרש בה קבר?
- **תירוץ הגמ'** - לעולם שדה שנחרש בה קבר אינה טעונה ציון, וכאן בשדה שאבד בה קבר, ומשום כך ציינוה מיד, אולם אין ידוע אם נחרש לאח"כ, ועל זה אמר הברייתא שאם יש בה אילנות, בידוע שנחרש בה קבר וכו'.
- **קושית הגמ'** - וליחוש דלמא אילנות בפנים וקבר בחוץ, ולא נחרש הקבר?
- **תירוץ הגמ'** - האילנות עומדים על הגבולין לרה"ר, ואין קוברין ברשות הרבים.
- **קושית הגמ'** - וליחוש דלמא אילנות בחוץ והקבר בפנים, ולא נחרש הקבר?
- **תירוץ הגמ'** - 1. במסובכין שאינן עומדים בשורה אחת אלא מעורבין בכל השדה, דודאי נחרש כל השדה. 2. ואיבעית אימא, הא אמרן אין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא להפסיד את ארץ ישראל, וכיון שהציון סמוך לאילנות, ודאי נחרש כל השדה בשביל האילנות.